

REAKTAM UNNEBELÅHKOEGIELESE
VOERESHOKSESNE

RÄTTEN TILL MINORITETSSPRÅK I ÄLDREOMSORG

Sájhtoem altese gielesne bueriedomtesem voeresalmetjidie jienede. Gellieh báeries almetjh viehkiem lihkesadtjijste jallh áelijste daarpesjeh mah gaskesadtemem tjieltine utnieh. Lihkesadtjh aaj aktem vihkeles biehkiem sájhtoesoejkesjimmesne jih veeljemem sájhtoesijjeste utnieh. Dihte vihkeles ahte báeriesalmetjh jijtje, dej lihkesadtjh jih áelieh reaktam bijre daejrieh voereshoksese altese ietniegielesne. Unnebeláhkoepolitigken nænnoestimmieh jih unnebeláhkoegielelaakem buerie nuepieh báeries saemide vedtieh ihke voereshoksem saemiengielesne áadtjodh.

Naemhtie guktie maadthvaarjelimmiem unnebeláhkoelaakesne SFS 2009:724 lea gelkieh tjieltide vaarjelidh jih evtiedidh unnebeláhkoej nuepiem ihke kultuvrem övtiedidh jih kulturelle identiteetem evtiedidh jih provhkemem unnebeláhkoegieleste. Kraapohken tjielte saemien reeremetjielte tsiengelen 1:s biejjien 2010 sjidti jih lea naemhtie ahte saemieh reaktam utnieh saemien njaalmeldh jallh tjaaleldh nuhtjedh gåessie gaskesadtemem tjieltine utnieh. Tjielte edtja darjodh ihke barkijh gåavnese mah daajroem saemiengielesne utnieh gusnie dihte daerpies, aajne almetjen gaskesadtemem myndigheetine.

Unnebeláhkoelaakesne 18 § tjáádtje:
"Akte tjielte akten reeremedajvesne edtja faaledh dihte mij vaajta ahte nuepiem áádtje abpe jallh biehkiem hoksehtimmijste jih sájhtoem mah voereshoksese faalen

barkijjstie mah maehetieh sáevmiengielem, meánkielem jih aaj saemiengielem. Seamma aaj tjieltide akten reeremedajven álkolen, jis tjielte barkijh utnieh mah gielesne maeheteles lea".

Naemhtie guktie sosiaaledienesjelaakesne tjáádtje SFS 2001:453 tjieltide diedtem voereshoksese utnieh jih ihke báeriesalmetjidie sájhtoem jih dáarjegem áadtjoeh mah dah daarpesjeh, aaj lihkesadtjide jih áelide edtjeh aaj dáarjegem vedtedh. Tjielte edtja aaj darjodh ihke barkijh gåavnese mah daajroem saemiengielesne, sáevmiengielesne jih meánkielesne utnieh.

Aaj sosiaaleståvroen nasjovnelle bihkedimmieh sájhtoe jih hoksese demenseskiemtjesne, 2010 jaepesne, lea sjïere demenseskiemtji reaktam behtjiedamme jïjtsenænnoestæmman jih aaj ahte vihkeles aktem domtesem jearsoesvoeteste skaepiedidh. Daejnie bihkedimmie aaj gielen jih kultuvren ulmie bæjjese vaeltien jih aaj man vihkeles lea ahte sájhtoebarkijdie altese gielem soptsestieh. Daejtie bihkedimmide Leah báeries almetjidie mah sájhtoem altese gåetine áadtjoeh jih aaj jeatjah árromehammojne.

Sijhth jienebh daejredh dov reaktaj bijre jallh unnebeláhkoelaaken bijre, gaskesadth:
Sanna-Lisa Streuka, Samisk samordnare.
0942-141 71, 070- 211 94 65
sanna-lisa.streuka@dorotea.se

Vård på ens eget språk ökar välbefinnandet hos de äldre. Många äldre behöver hjälp av anhöriga eller närstående som sköter kontakten med kommunen. Anhöriga har även en viktig del i vårdplanering och vid val av vårdplats. Det är angeläget att de äldre själva, deras anhöriga och närstående är medvetna om rätten till äldreomsorg på det egna modersmålet. De minoritetspolitiska besluten och minoritetsspråklagen ger goda möjligheter för äldre samer att få samiskspråkig äldreomsorg.

Enligt grundskyddet i minoritetsspråklagen SFS 2009:724 skall kommunerna skydda och främja minoriteternas möjlighet att behålla och utveckla sin kultur, främja kulturell identitet och användning minoritetsspråk. Dorotea kommun blev samisk förvaltningskommun 1 januari 2010 och det innebär bland annat att samerna har rätt att använda samiska muntligt eller skriftligt vid sina kontakter med kommunen. Kommunen skall verka för att det finns tillgång till personal med kunskaper i samiska där detta behövs i enskildas kontakter med myndigheten.

I minoritetsspråklagen 18 § står det:
"En kommun i ett förvaltningsområde ska erbjuda den som begär det möjlighet att få hela eller delar av den service och omvårdnad som erbjuds inom ramen för äldreomsorgen av personal som behärskar finska, meänkieli respektive samiska. Detsamma gäller kommuner utanför ett förvaltningsområde,

om kommunen har tillgång till personal som är kunnig i språket."

Enligt socialtjänstlagen SFS 2001:453 ansvarar kommunerna för äldreomsorgen och för att de äldre får den vård och det stöd de behöver, även de anhöriga och närstående ska ges stöd. Kommunen skall även verka för att det finns tillgång till personal med kunskaper i samiska, finska och meänkieli.

Även i Socialstyrelsens Nationella riktlinjer för vård och omsorg vid demenssjukdom, 2010 har man påpekat speciellt de demenssjukas rätt till självbestämmande samt vikten av att skapa känsla av trygghet. I dessa riktlinjer tar man även upp språkets och kulturens betydelse samt vikten av att vårdpersonal talar ens eget språk. Dessa riktlinjer gäller så väl för äldre som får vård i hemmet samt vid andra boendeformer.

Vill du veta mer om dina rättigheter eller minoritetsspråklagen, ta kontakt med:
Sanna-Lisa Streuka, Samisk samordnare.
0942-141 71, 070-211 94 65
sanna-lisa.streuka@dorotea.se

Mitt hem är i mitt hjärta, det flyttar med mig.

I mitt hem lever jojken, hörs barnens glädje,
skällorna klingar där, hundarna skäller, lassot viner.
I mitt hem fladdrar koltarnas nederkant, sameflickornas bälling-
klädda ben, varma leenden.

Mitt hem är mitt hjärta det flyttar med mig.

Hur förklara, att hjärtat är mitt hem, att det följer mig.
Hur förklara, att där bor också andra, mina bröder och systrar.

Jag ser våra vidder, våra boplatser och hör hjärtat slå.
Det är mitt hem, allt detta och jag bär det
inom mig i mitt hjärta.

Jag hör det, när jag sluter ögonen, jag hör det!

Ur Vidderna inom mig, Sjung kvittra blåhake av Nils-Aslak Valkeapää.

